

формування ціннісного ставлення до соціального й природного довкілля.

Народження будь-якої лекції розпочинається з усвідомлення та чіткого визначення її мети. Потім іде пошук засобів, які допоможуть викладачеві в досягненні мети, а вже далі – визначення способу – як буде організована співпраця викладача та студента для досягнення мети. Викладач засобами своєї навчальної дисципліни має формувати систему цінностей особистості, що виявляється через її власне ставлення до себе і людей, суспільства і держави, природи та праці.

Л. Маленкова стверджує, що формування ціннісного ставлення учнів виявляється в трьох сферах: раціональній (знання), емоційній (почуття) та діяльнісній (вчинок). Будь-який педагогічний вплив буде ефективним лише тоді, коли впливатимуть відразу на три сфери ставлення, а результатом виховання стане триєдина сфера: я – знаю, я – відчуваю, я – дію.

Таким чином, лише той зміст навчального заняття сприяє вихованню, який викликає емоції та суб'єктивні переживання й через них впливає на мотиваційну сферу. Використовуючи зміст навчального матеріалу, викладач може закласти й розвинути основи для формування всіх моральних якостей, що стануть поглиблюватись у вихованця під час його спілкування з навколишнім світом.

Важливо, щоб у процесі навчання педагог постійно залучав студентів до активної пізнавальної діяльності, пропонував їм самостійно вирішувати проблеми, навчав наполегливості в досягненні мети, уміння відстоювати свої погляди, створював у групі творчу атмосферу. Таке навчання, звичайно, є не тільки розвивальним, а й виховним.

Одним з чинників, що забезпечує сприятливі умови навчальної праці, є емоційний настрій заняття, який залежить від особистості викладача. Добре організована навчальна праця може дати вихованцям відчуття радості, успіху в опануванні предмета, піднесення духу.

Викладач має володіти високими моральними якостями, ґрунтовними знаннями, педагогічними технологіями, здатністю створювати комфортні психолого-педагогічні умови для творчого розвитку студентів, а його зовнішній вигляд і внутрішній стан, професіоналізм, вимогливість, щирість тощо – усе це стає об'єктом уваги та оцінки, наслідування або заперечення.

*Кайданник О. Б., асистент
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова*

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Базисом розширення автономії та демократизації сучасних вищих навчальних закладів, ключовим фактором виховання лідерських, ділових,

організаторських, моральних якостей майбутніх фахівців у вищій школі є студентське самоврядування.

Аналіз наукових джерел дає підстави стверджувати, що у визначенні сутності самоврядування домінуючим залишається функціональний підхід.

Студентське самоврядування розглядається:

- 1) як форма або процес організації життєдіяльності членів виховного колективу (Ю. Тихомиров, В. Гуков, В. Грехнев);
- 2) як спосіб залучення членів колективу в управлінську діяльність (В.Сластьонін);
- 3) як метод самоорганізації колективу (А. Щиглик, В. Коротов);
- 4) як засіб виховання особистості, чинник її всебічного розвитку (Т.Бутківська, О. Киричук, С. Карпенчук).

Одним із принципів Болонського процесу є активна участь студентів як конструктивних партнерів в управлінні вищим навчальним закладом та визначенні змісту і якості освіти. Зокрема, у Деклараціях міністрів вищої освіти європейських країн останніх років наголошується на тому, що студентство – повноправний партнер в управлінні вищою освітою і необхідно якнайбільше залучати їх до управлінської діяльності з метою впливу на організацію і зміст освіти в університетах та інших навчальних закладах.

У сучасному розумінні студентське самоврядування розглядається як особлива форма ініціативної, самостійної громадської діяльності студентів, спрямованої на вирішення важливих питань життєдіяльності вищих навчальних закладів (ВНЗ), розвиток соціальної активності, підтримку соціальних ініціатив студентської молоді.

Підкреслюючи значний виховний потенціал студентського самоврядування, більшість науковців вказують, що воно передбачає реальну участь студентів в управлінні і керівництві діяльністю свого колективу, є провідним фактором активізації навчальної діяльності, виховання соціальної активності, лідерських та організаторських якостей, громадської відповідальності майбутнього фахівця, основою розширення демократизації ВНЗ і підвищення ролі вищої школи як соціальної системи.

Студентське самоврядування сприяє формуванню громадянської і суспільної активності майбутніх фахівців та розв'язанню сукупності завдань: вироблення у студентів навичок колективного прийняття рішень й організаторської роботи; удосконалення моральних якостей майбутнього спеціаліста; виховання дбайливого ставлення до суспільної власності; забезпечення і захист прав та інтересів студентів, зокрема стосовно організації навчального процесу; забезпечення виконання студентами своїх обов'язків; сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів, створенню відповідних умов для проживання і відпочинку студентів тощо.

Проте в усій сукупності завдань, що стоять перед самоврядуванням, чільне місце має посісти навчальна діяльність як підґрунтя соціального і професійного становлення особистості майбутнього фахівця.

Таким чином, студентське самоврядування є невід'ємною частиною освітньо-виховного простору національної вищої школи, важливим чинником на шляху розбудови громадянського суспільства. Це один із потужних стимулів підвищення соціальної активності майбутніх фахівців, що сприяє процесу їх соціалізації, підвищенню рівня загальнолюдської культури, прищепленню пошани до звичаїв та традицій свого народу.

Калабухова О. В.

*Електромеханічний коледж Харківського національного університету
міського господарства імені О. М. Бекетова*

РОЛЬ ВИХОВАННЯ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Виховання і розвиток особистості діалектично взаємопов'язані, тобто перше не тільки впливає на друге, а залежить від нього, так як друге визначає мету, зміст і методику першого.

Виховання – це процес цілеспрямованої, системної і організованої взаємодії вихователя і вихованця, під час якого відбувається вплив на свідомість, пізнавальну, емоційно-вольову та мотиваційну сфери вихованця з метою формування у нього наукового світогляду, високих моральних, громадських і професійних рис для формування його особистості.

Виховання безпосередньо пов'язано з процесом соціалізації і соціокультурним розвитком. Введення людини в соціум, її соціалізація – найголовніше призначення виховання. Соціалізація – це процес і результат засвоєння вихованцем існуючих у суспільстві соціальних норм, цінностей і форм поведінки. Соціалізацію можна розглядати як засвоєння індивідом суспільного досвіду, всієї людської культури. Індивідуальний досвід особистістю постійно переробляється, доповнюється і через деякий час повертається в суспільну культуру у вигляді певних індивідуальних досягнень.

Соціалізація – процес безперервний, що триває все життя. Він розпадається на періоди, і кожен з них відповідає за вирішення певного кола питань. Саме в юності відбувається формування рис і властивостей особистості, що відповідають потребам власного та суспільного розвитку. Виховання – головна умова соціалізації і одночасно невід'ємна частина цього процесу. За допомогою виховання регулюється темп і глибина соціалізації – долаються або послаблюються негативні наслідки, соціалізації надається гуманістична орієнтація.

Виховання – головна сила, здатна дати суспільству повноцінну особистість. Притому, процес виховання в його гуманістичному і особистісноорієнтованому вимірах ніколи не повинен перетворюватися на процес нав'язування особистості певних поглядів, переконань, ідеалів, звичок і моделей поведінки. Виховання завжди передбачає зворотну творчу реакцію вихованця, що є, з одного боку, показником успішності вихованця, а з іншого –